

**MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA A LA
CARRETERA DE RIBES, NÚM. 51-65,
DISTRICTE DE SANT ANDREU, BARCELONA**

CODI: 038/20

(del 13 de juliol al 13 de setembre, 2020)

CLT_2020_EXP_ARQ002PREV_00000378 (R/N 470 K121-NB 2020-1-29453)

(del 8 al 19 de febrer de 2021)

CLT_2021_EXP_ARQ002PREV_1273 (R/N 470 K121 NB 2021/1-32424)

(del 22 de febrer al 3 de març de 2021)

CLT_2021_EXP_ARQ002PREV_1350 (R/N 470 K121 NB 2021/2-32499)

**Anna BORDAS TISSIER
Montserrat FREIXA VILA
ATICS, SL**

ÍNDIX

1. FITXA TÈCNICA

2. INTRODUCCIÓ I MOTIVACIÓ DE LA INTERVENCIÓ

3. MARC GEOGRÀFIC I GEOLÒGIC

3.1. Característiques geogràfiques.

3.2. Característiques geològiques

4. MARC HISTÒRIC I ARQUEOLÒGIC

4.1. Antecedents històrics

4.2. Intervencions arqueològiques

5. METODOLOGIA I DESCRIPCIÓ DELS TREBALLS

6. DESENVOLUPAMENT I RESULTATS DELS TREBALLS EFECTUATS AL SUBSÒL.

6.1. Fase 1

6.2. Fase 2

7. CONCLUSIONS

8. BIBLIOGRAFIA

9. REPERTORI ESTRATIGRÀFIC

10. DOCUMENTACIÓ PLANIMÈTRICA

1. FITXA TÈCNICA

NOM DE LA INTERVENCIÓ	Carretera de Ribes, 51-65
CODI INTERVENCIÓ	038/20
UBICACIÓ	Carretera de Ribes, 51-65. Districte de Sant Andreu, Barcelona
COORDENADES UTM Fus31N amb Datum ETRS89	E (X): 432257,5 Y (N): 4588777,8 Cota snm: 36 m
REF.CADASTRAL CODI PARCEL·LA	2390906DF3829A 0995323 006
CONTEXT	Zona urbana
TIPUS D'INTERVENCIÓ	Preventiva terrestre
CLASSE D'ACTIVITAT	Control i/o excavació
DATES D'INTERVENCIÓ	13 de juliol al 13 de setembre de 2020; 8 al 19 de febrer 2021; 22 de febrer a 3 de març 2021
PROMOTOR	BIMSA. Ajuntament de Barcelona
EQUIP TÈCNIC	Direcció: Anna Bordas (ATICS, SL) Montserrat Freixa (ATICS, SL) Digitalització dibuix Autocad.: Alex Moreno (ATICS, SL)

2. INTRODUCCIÓ I MOTIVACIÓ DE LA INTERVENCIÓ

El dia 21 de juliol es va iniciar la intervenció arqueològica a la zona de Carretera de Ribes 51-65, d'acord amb la normativa municipal i general en matèria patrimonial. Aquesta venia motivada per considerar-se una Zona d'Interès Arqueològic per varis motius:

. En primer lloc, la carretera de Ribes tindria els seus orígens en un ramal de la Via Augusta que connectava Bàrcino amb el territori que configura actualment el Vallès. Posteriorment, aquesta via passarà a ser també un camí medieval, conegut amb el nom de Via Francisca, (Palet, 1994).

. En segon lloc, molt a prop de la zona a intervenir, es localitza la Torre de Bell-lloc, nom amb el qual es coneix una antiga torre senyorial del segle XI, que estaria ubicada on hi ha l'edifici de la Hidroelèctrica de Catalunya (actualment ENDESA). Les fonts bibliogràfiques (Granados, 1994; Masoliver, Serra, 1195) apunten que possiblement aquesta torre s'hauria assentat a sobre d'una vil·la romana preexistent, tot i que, fins al moment, no s'han localitzat materials arqueològics que ho confirmin. Amb la construcció del Rec comtal al segle X, la torre hauria estat utilitzada com estructura de vigilància. Posteriorment, la construcció quedaria aglutinada dins de Can Vinyes, una explotació agrària que va perdurar fins a la construcció de les casernes d'artilleria de Sant Andreu, al primer terç del segle XX.

. en tercer lloc, tot i que el solar no és al costat del Rec Comtal, es localitza a una distància propícia per la localització d'estructures medievals i modernes relacionades amb ell (molins, basses, fonts..).

Per últim, segons la informació de la que disposem, aportada per Barcelona Cicle de l'Aigua, prop de l'àrea dels treballs hi ha localitzades dues mines d'aigua: la mina núm. 131 "Mina Vella – Aigües de Montcada" i la mina núm. 136 "Mina Nova – Aigües de Montcada". Segons els plànols facilitats per Barcelona Cicle de l'Aigua, el traçat de les mines discorre en paral·lel al solar, just per sota de la calçada, per la qual cosa no hi hauria d'haver cap afectació a les mateixes amb el projecte actual.

Per aquestes raons, la realització d'un nou casal d'entitats i centre de serveis socials Porta Trinitat, al districte de Sant Andreu de Barcelona, va comportar el control arqueològic del solar afectat. Aquest va anar sota la direcció de l'arqueòloga Anna Bordas (ATICS, SL) en una primera fase que es va dur a terme entre el 21 de juliol i 7 d'agost del 2020, i en la qual es van dur a terme els treballs estrictament relacionats amb la construcció del nou edifici. La segona fase, sota la direcció de l'arqueòloga Montserrat Freixa, que es va tenir lloc entre el 8 de febrer i el 3 de març de 2021, es va controlar els rebaixos de la zona d'accés al nou edifici des del carrer Via Favència.

3. MARC GEOGRÀFIC I GEOLÒGIC

Geogràficament i geològicament la zona a intervenir s'emmarca dins del que s'ha anomenat el Pla de Barcelona el qual presenta unes característiques geomorfològiques molt concretes i que venen definides per dos elements:

- 1.- la pròpia gènesi de la unitat morfològica: dipòsits d'origen quaternari sotmesos a l'acció de diversos agents erosius
- 2.- les característiques climàtiques de la zona que condicionen en gran mesura la xarxa hidrogràfica que afecta a aquesta unitat morfològica.

La interacció d'aquests dos elements donarà com a resultat que durant el quaternari i més concretament durant l'holocè, aquesta zona estigués definida per un conjunt de petits estanys, aiguamolls i torrents els quals aniran alterant el relleu en funció de la seva capacitat erosiva. Aquests últims veurien afectada la seva acció erosiva segons les oscil·lacions climàtiques (fortes pluges, sequeres...) o per la diferent altura assolida pel nivell de base oceànic, aspectes que tindria un clar reflex amb l'alternança d'èpoques on predominés la denudació i d'altres la deposició de sediments, nòduls etc¹. Tot aquest paisatge es veurà afectat a partir de l'acció antròpica que buscarà nous espais i solucions

¹ SOLÉ, 1963.

davant de la pressió poblacional i econòmica: ampliació de les muralles, canalització de rieres, dessecaments, etc.

3.1. Entorn geogràfic

La intervenció arqueològica s'ubica dins del Pla de Barcelona, una de les unitats morfològiques que configuren el territori, anomenat Barcelonès, que s'estén des de la costa mediterrània a la Serralada Litoral, concretament entre el tram de la serra de Collserola i els estrets de Martorell i de Montcada, per on els rius Llobregat i Besòs respectivament van a sortir a la mar amb la formació des seus deltes. D'aquesta manera el territori presenta dos elements morfològics clars: la serra de Collserola i la plana.

La **Serra de Collserola**, *horst* compostat per materials granítics i esquistosos, està limitat al nord pel Vallès (Sector central de la Depressió Prelitoral), a llevant pel Turó de Roquetes (Besòs), al Sud pel Turó de Valldaura i a l'Oest pel Llobregat. Presenta unes altituds molt moderades, entre els 300 i 500 metres, destacant el Tibidabo que arriba als 512 m. Al nord, aquesta carena comença sobre el riu Besòs amb el turó d'en Manyoses (210 m) i al sud-oest destaca el puig de Sant Pere Màrtir com a darrera elevació (399m). La carena presenta diversos passos de muntanya que possiblement han servit de vies de comunicació al llarg de la història. És el cas del Collserola, entre el Tibidabo i el turó de Santa Maria; el Portell de Valldaura a la capçalera d'aquesta vall; el Forat del Vent i el coll de la Ventosa prop del turó Blau; i el coll de Vallvidrera a la capçalera de la riera Blanca²

El Pla de Barcelona es troba obert al mar i limitat per la Serralada Litoral i al sud per la falla que segueix arran de mar des del Garraf i el turó de Montjuïc (que és el punt més elevat, 173 m s.n.m.) fins al Turó de Montgat, més enllà del Besòs. Aquesta falla es visible a través de l'esglaó d'uns vint metres, que sembla separar l'eixample de la ciutat vella, i que es documenta en la morfologia urbana:

² PALET, 1997

baixada de Jonqueres, de la Via Laietana, dels carrers de les Moles, d'Astruc, de Jovellanos. A partir d'aquest esglaó s'ha dividit la plana en dos sectors:

.- Plana alta: que va des de la Serralada fins aquest esglaó, la qual es caracteritza per una cota de 20 m s.n.m. i amb una pendent del 4% i que està formada per el sòcol paleozoic damunt del qual, l'acció de les distintes rieres, han aportat materials detrítics diversos

.- Plana baixa: aquesta s'estén des de l'esglaó fins a la costa i presenta un escassíssim pendent (0,35%). La seva formació és de caràcter al·luvial, materials aportats per les rieres, les corrents marines i, sobre tot, l'acció dels rius Besòs i Llobregat, amb la formació de les seves planes deltaïques. En aquesta zona es formarien els estanys i aiguamolls tan típics de la costa mediterrània, que a mida que la línia de costa avancés, anirien desapareixent. L'acció antròpica també hauria contribuït amb la dessecació d'aquests elements. Alguns d'aquests estanys han estat documentats en èpoques més recents dins de la història, com són els casos de la Llavineria a la zona de Sant Martí, el de Banyols per el passeig de Sant Joan-Lluís Companys, l'estany del Port, o el del Cagalell que es situa per la zona de Sant Pau.

Dins d'aquesta plana es distingeixen petits turons arran de mar³ que tenen el seu origen en els plegaments de dipòsits marins del miocè i el pliocè. És el cas de la muntanya de Montjuic, del turó dels Ollers, pel sector dels carrers d'Escudellers i Nou de Sant Francesc, de les Falzies on es localitza l'antiga Llotja, i com no el Tàber on s'assentava la ciutat romana. El constant avanç de la línia de costa degut a l'aportació dels arrossegaments del Besòs i al corrent marí tangencial a la costa que aporta terres del Maresme han contribuït al rebliment d'estanys i aiguamolls i van anar encerclant aquests turons, passant a formar part de terra ferma.

Pel que fa a la xarxa hidrogràfica d'aquesta zona podem assenyalar que respon a les típiques característiques d'una xarxa mediterrània. Per un costat tenim els dos rius que delimiten el Pla: el Besòs i el Llobregat. Aquests són rius

³ SOLÉ, 1963; PALET 1997, AA.VV. 1984

de caràcter extralocal, ja que un neix a la zona del pre-pirineu (el Llobregat) i l'altre a la serralada Prelitoral, però tots dos desemboquen a la costa barcelonina després de travessar les Serralades Litorals. La seva principal característica és que el seu règim fluvial és irregular amb fortes avingudes, depenent en gran mesura de les condicions climàtiques⁴. Aquest tret és també el que defineix l'altre element de la xarxa hidrogràfica: les rieres. Aquestes són de caràcter torrencial i neixen al costat marítim de la Serralada Litoral i davallen pel pla lleugerament inclinat. Els seus cursos erosionen el substrat geològic del pla formant torrenteres i contribuint a la creació d'un paisatge ple d'ondulacions i valls. Amb les seves crescudes aquests torrents arrossegueu tot tipus de materials detrítics. En funció de la seva orientació s'han dividit en tres sectors:

- sector central: el qual recollia les aigües del vessant del Tibidabo i conformaven la riera de Vallcarca i la riera de Sant Joan que baixaven per la zona de Gràcia i per l'actual passeig de Sant Joan; la riera de Sant Gervasi i Sant Miquel que baixaven per l'actual Passeig de Gràcia entrava a ciutat pel Portal de l'Àngel, plaça del Pi i desembocava al mar pel carrer dels Còdols i posteriorment sembla ser que es va desviar per fora de la tercera muralla i aniria a desembocar al Cagalell per evitar les riudes; per Vallvidrera baixarien els torrents que més endavant configurarien la riera de Magòria o de Mogoria, que desembocava al Cagalell i que sembla que el seu curs coincidiria amb l'actual traçat que dibuixa el paral·lel; en aquesta zona també hi trobem la riera de Valldonzella que neix a la zona de Sarrià; cap a l'est trobem els torrents de la Guineu, el del Pecat, el d'en Mariner i el Bogatell que desembocarien directament a la mar.
- sector sud-oest: són els torrents que porten les aigües cap la zona sud-oest de Montjuïc del qual destaquen dos torrents: Torrent Gornal, que neix a la zona de Sant Pere Màrtir, i desemboca a la mar ja dins de l'Hospitalet de Llobregat; i la riera Blanca que neix de la unió de diversos torrents i rieres procedents del Mont d'Òssa, fa de límit entre aquest municipi i Barcelona.

⁴ PALET 1997

- sector nord: la componen els torrents que desemboquen al Besòs i que han contribuït en la creació del delta d'aquests riu; i la riera d'Horta que comparteix desembocadura amb el Besòs.

Totes aquestes rieres han estat durant la història del poblament de Barcelona objecte d'adequacions, desviaments, canalitzacions etc., per tal de fer viable l'espai urbà, com és el cas de l'àrea d'intervenció del projecte que ens ocupa. Situada al districte de Ciutat Vella de la ciutat de Barcelona (Barcelonès), concretament al barri de La Ribera. S'ha caracteritzat, des de l'antiguitat, per ser un espai creuat per diverses rieres, com la de Merdançà o Sant Joan. Així doncs, juntament amb la poca altitud, es tractava bàsicament d'una zona d'aiguamolls, poc apte per l'hàbitat o l'activitat agrícola

Referent al terme municipal de Barcelona arriba a una extensió de 1.754.900 h i s'estén a la costa mediterrània en una plana de 5 Km d'amplada limitada al NW per la Serra de Collserola, entre els sectors deltaics del Llobregat i el Besòs. La seva funció de capital sempre ha estat afavorida per la situació geogràfica d'aquesta plana, on conflueixen els dos grans eixos de comunicació que travessen en direcció N-S la Catalunya Central (el Llobregat i l'eix Besòs – Congost –Ter).

En aquesta plana completament urbanitzada destaquen varies zones clarament diferenciades. El nucli antic que correspon a la primitiva ciutat romana damunt del Mont Tàber (15 metres) proper al mar. Després, el nucli de Montjuïc al sud, que s'aixeca suaument al pla i que cau bruscament sobre el mar fent-se inexpugnable el seu accés des de aquesta posició. A la vegada, tenim els raval més pròxims que s'originaren entorn aquests nuclis. Per últim, están tota una sèrie de nuclis poblacionals que emergits fora muralles acabaran essent absorbits per la ciutat en una de les seves dues importants crescudes (les muralles del S. XIII o l'expansió del S. XIX amb la creació de l' Eixample).

3.2. Característiques geològiques

L'estructura geològica del Pla de Barcelona presenta, per un costat els materials paleozoics que defineixen la serra de Collserola. Aquesta està formada

per pissarres que s'assenten damunt d'un basament granític i que aflora en algunes zones d'Horta i del Guinardó i que domina a la serra de Marina, on el trobem alterat pel clima mediterrani i se'l coneix com a *sauló*⁵. Al costat del Vallès, cap a Montcada i Olorda, la serralada presenta formacions de calcàries devòniques que són objecte d'explotació per empreses cimenteres.

Els materials del Secundari venen definits per les calisses dolmòtiques, gresos i argiles vermelles que trobem als turons de la zona nord-est del Pla. En el Terciari, predominen les formacions miocèniques i pliocèniques que es van sedimentar amb la transgressió marina del terciari superior, es tracta de la intercalació de margues blaves i gresos vermell-gris⁶. Un clar exemple d'aquests és el Montjuic i el turó de Montgat. A la part baixa del Pla trobem una sèrie d'elevacions orientades NE-SO produïdes a partir del plegament de les formacions pliomicocèniques a conseqüència de la falla que va afectar a la costa (*Mons Taber*, Puig de les Fàlzies...). Damunt d'aquest substrat s'assenta el material quaternari i que l'autor SOLÉ⁷ va diferenciar dues unitats :

- la plataforma superior que s'inicia des del peu de la Serralada del Tibidabo i que baixa poc a poc fins a la mar. Considera que aquesta plataforma, molt afectada per l'acció dels torrents que han excavat incisions moltes vegades de més de desenes de metres, és on s'assenta pròpiament la ciutat, sobre tot el sector antic. El substrat està constituït per les argiles i sorres grogues pliocèniques, damunt de les quals trobem els derrubis quaternaris, molt potents i de naturalesa variada, però que la major part respon a aportacions torrencials i format per graves anguloses dins d'una matriu d'argiles vermelles que provenen de la zona del Tibidabo. Es tracta de còdols de quars, quarsita, pissarra, procedents del Paleozoic del Tibidabo, barrejats amb argiles vermelles, conegudes popularment amb el nom de "fetge de vaca".

⁵ PALET, 1997

⁶ PALET, 1997, p. 46-47

⁷ SOLÉ, 1963, p.23

- la plataforma baixa que va del graó o talús erosiu de 20/30 m de desnivell fins a la línia de costa. Està composta per la formació de les terrasses i deltes dels rius Llobregat i Besòs.

L'acció sedimentària de la plataforma presenta una sèrie de característiques que ha permès definir-la com un procés cíclic. Sembla que allà on l'efecte dels torrents no ha estat tan violent, es poden diferenciar tres nivells que es superposen quasi sempre en el mateix ordre i que és repeteix cíclicament unes tres vegades. Per aquest motiu se'l coneix com "tricycle". Aquests nivells són de baix a dalt ⁸:

.- argiles vermelles de procedència col·luvial i que seria la conseqüència d'un sòl format en condicions de clima semblant al de les regions tropicals humides, és a dir, una fase humida i un altra de seca.

.- llims groguencs d'origen eòlic, *loess*, i que sembla que es formarien amb un clima sec i fred

.- per últim trobem el que s'anomena torturà, que són la formació de crostes calcàries, les quals s'haurien format en períodes de transició entre els dos climes anteriors, és a dir, més humit que durant el *loess* perquè hi hagués circulació de carbonat càlcic, però més càlid que el primer nivell, per tal de que s'evaporés l'aigua.

En aquest nivells anirien incidint els diferents torrents i rieres, encaixant-se i produint formacions al·luvials i col·luvials de llims i argiles poc consolidades, la qual cosa explicaria l'aparició esporàdica de llengües de còdols i graves que trenca aquest cicle.

⁸ SOLÉ, 1963, p.29-31

4. MARC HISTÒRIC I ARQUEOLÒGIC

4.1. Antecedents històrics

Si bé actualment Sant Andreu del Palomar conforma un districte de Barcelona, annexat el 1897, fins aquella data va ser un municipi que s'estenia per un ampli sector al nord de la ciutat, delimitat per la serra de Collserola i el riu Besòs, Montcada i Reixac i Horta. Els principals nuclis urbans eren el propi poble de Sant Andreu i Santa Eulàlia de Vilapicina. El municipi va créixer al voltant de l'església parroquial de Sant Andreu, construïda abans del 974, a prop de la via romana, i més tard camí medieval que connectava la ciutat de Barcelona amb les terres del Vallès. En un inici l'església de Sant Martí de Provençals formava part del terme, però en el 1052 es va separar per unir-se a Santa Maria del Mar. També formava part del seu terme l'antiga sufragània de Santa Eulàlia de Vilapicina, la quadra de Vallbona, amb la propietat rural del baró de Pinós, coneguda més tard per la Torre del Baró i la capella de la Trinitat al coll de Finestrelles, i que correspon als barris actuals de Trinitat Vella i Trinitat Nova.

L'església del segle X sembla que va ser aviat refeta al segle XI i consagrada al 1105 i un altre cop al 1132, i el 1135 Ramon Berenguer IV hi va bastir una torre de defensa, adossada a l'església (enderrocada el 1850, fou substituïda per l'actual, obra de l'arquitecte Pere Falqués). Entorn d'aquesta, en aquell moment, es va formant un petit nucli de cases, que es va veure afavorida pel pas del Rec Comtal per les terres properes, creant-se amplies zones de regadiu drenats pel torrent d'Estadella i la riera de Sant Andreu, a més a més, de la construcció de molins. Alguns membres destacats de la noblesa van adquirir terres a Sant Andreu, com els Santcliment, que, a més, van arribar a ser els senyors de la torre de Bell-lloc. Es un moment de prosperitat i al segle XIV el terme comptava amb 108 focs, que es veurà afectat més tard pel despoblament del segle XV, reduint-se la població a 50 famílies menestrals i 32 masos al segle XVI.

Durant els segles XVII i XVIII, Sant Andreu continuarà com a població rural amb un predomini de productors agrícoles enfront del poblament menestral vinculat al conreu de la terra. A finals del segle XVIII el municipi tenia una població de 2981 habitants.

La industrialització, iniciada a mitjan s. XIX, fou lenta, i l'activitat agrícola (blat, cànem, blat de moro, llegums, patates, vinya) ocupà una bona part de la població durant el s. XIX i fins ben entrat el XX. Les dues primeres fàbriques de vapor foren la de filats de Ferran Puig (1843), que esdevingué la important empresa Filatures de Fabra i Coats, una de les primeres de l'Estat espanyol, i la dita d'El Vapor del Rec o La Cotonera, inaugurada poc abans. Hi subsistiren la manufactura tradicional de boixets i els filats i teixits a mà o per tracció mecànica. A la segona meitat del s. XIX s'iniciarà la urbanització moderna del terme — exclosa del projecte d'eixample del pla Cerdà—, que es concentrarà al voltant dels antics nuclis de Sant Andreu (el Raval, les Cases Noves) i de Santa Eulàlia de Vilapicina. És el moment de la construcció de noves infraestructures socials: el 1839 fou inaugurat el nou cementiri, el 1842 s'inicià el nou edifici de la casa del comú, el 1856 i 1870 diverses xarxes de serveis (llum, aigua), així com la primera biblioteca popular (1897). Les noves comunicacions (ferrocarril de Granollers el 1854, de Sabadell el 1855, tramvia amb Barcelona el 1877) afavoriren la transformació. L'Ajuntament de Barcelona, abans de l'agregació definitiva dels pobles del pla, ja havia sol·licitat en altres ocasions la seva agregació a la ciutat. La primera vegada va ser l'any 1879 i la segona, el 1885, fins que es va aconseguir el 20 d'abril de 1897. El 22 de març de 1949 la ciutat es va dividir en dotze districtes, Sant Andreu va ser el districte IX. Aquesta divisió perduraria quasi sense modificacions fins a la nova reestructuració del 1984. Amb aquesta es va establir deu districtes, amb els noms de Ciutat Vella, l'Eixample, Sants-Montjuïc, les Corts, Sarrià - Sant Gervasi, Gràcia, Horta-Guinardó, Nou Barris, Sant Andreu i Sant Martí. Arran d'aquesta nova divisió, el districte de Sant Andreu recuperà els barris de la Trinitat Vella i el Congrés.

L'ocupació quasi total de l'antic terme es va anar realitzant a partir del fort corrent immigratori vers la regió de Barcelona des dels anys cinquanta. La instal·lació de nombroses empreses com la Hispano-Suïza o La maquinista a principis del segle XX, van contribuir en l'augment de població abans de les onades migratòries dels anys 50 i 60 del segle passat. El procés de renovació urbana va implicar l'edificació de grans blocs d'habitatges, que han ocupat els espais lliures, tant en el nucli central (encerclat per la via del ferrocarril a Portbou per Granollers, i per la Meridiana) com en el conjunt de barris, coneguts popularment com a Nou Barris: la Guineueta, les Roquetes, el Verdum, la Trinitat

Vella, la Trinitat Nova, Vallbona, la Torre del Baró, la Prosperitat, la Ciutat Meridiana. Durant la dècada dels setanta encara ha sorgit un nou barri, el de Canyelles, que va estar planificat i construït amb més cura que els anteriors. Altres importants eixos de comunicació són el carrer de Sant Andreu (abans carretera de Ribes), el passeig de Fabra i Puig (via de circulació ràpida des del 1969) i el carrer de Torres i Bages on arriba des del 1967 el metro.

Actualment, al districte s'està construint una de les infraestructures més importants de la ciutat, l'intercanviador de ferrocarril, on convergiran el metro (l'L1, l'5, l'L9 i l'L10), els ferrocarrils de rodalies (amb l'R1 i l'R2), els trens de mitjana distància (amb l'R11) i l'AVE. Les obres no han estat exemptes de polèmica i han implicat diverses intervencions arqueològiques que han fet aflorar restes d'interès, que van des del neolític fins al segle XVIII. El districte de Sant Andreu és, en l'actualitat, un dels més dinàmics de la ciutat.

4.2. Intervencions arqueològiques

A nivell arqueològic la intervenció arqueològica més propera a la zona és la que es va dur a terme a la Plaça de la Trinitat, per part de l'empresa ACTIUM i dirigides per Carlos Padrós Gómez, a conseqüència de les obres de remodelació, que implicava la substitució del paviment i el soterrament dels serveis existents⁹. Els treballs de reurbanització de la plaça de la Trinitat van afectar també els carrers de la Madriguera i Mare de Déu de Lorda. En total es va realitzar 19 rases, en les quals no es va documentar restes arqueològiques. No obstant, els resultats negatius, només poder ser vàlids fins a la profunditat màxima que es va assolir durant el desenvolupament de l'obra.

⁹ <http://cartaarqueologica.bcn.cat/4137>

5. METODOLOGIA I DESCRIPCIÓ DELS TREBALLS

Durant la intervenció les tasques arqueològiques van consistir en el control dels rebaixos de terra necessaris per a la construcció de l'edifici de nova planta. La intervenció es va dividir en dos fases segons les necessitats de l'obra.

Ubicació de les fases

A la primera fase (del 13 de juliol al 13 de setembre 2020), les tasques es van centrar en el control dels següents treballs:

1. Excavació i rebaix entre la cota 37,40 i 32,10m snm, atalussant segons plànols d'urbanització, així com el camí d'accés provisional i dels quadres provisionals d'obra.

3. Rases d'escomeses (provisionals i/o definitives).

4. Pou per a la subjecció de la grua

5. Execució de pous, sabates i murs segons plànols de replanteig i fonamentació (cota de recolzament 29,70m).

6. Excavació entre sabates i pous fins a la cota 30,10 per a l'execució dels pous canadencs d'energia geotèrmica.

Durant la segona fase, del 8 de febre al 3 de març del 2021, la intervenció arqueològica va consistir en el control dels rebaixos de terres que s'havien d'efectuar per tal de construir l'accés a l'edifici des de la Via Favència.

Els estudis geotècnics havien detectat restes d'estructures de formigó corresponents a les instal·lacions de la fàbrica que hi havia en el solar fins l'any 2000, que posteriorment va ser enderrocada. Per aquest motiu, les possibles restes localitzades durant les tasques, serien enregistrades gràficament i espacialment abans de procedir al seu desmuntatge dins el mateix procés d'excavació arqueològica.

La principal raó de ser de l'arqueologia urbana és l'estudi de l'evolució històrica de la ciutat on es realitzi, allò que ha impulsat i ha provocat canvis en el territori, tant en l'àmbit geomorfològic com urbanístic, històric, organitzatiu i social, fins a esdevenir el fet concret del moment actual. Per tal d'aconseguir aquests objectiu marcats, cal seguir una metodologia sistemàtica i adequada. La que s'ha realitzat en aquesta intervenció s'inspira en el mètode de registre utilitzat per E.C.Harris i per A.Carandini (Harris, 1975, 1977, 1979; Carandini 1977, 1981). Es tracta de registrar objectivament els elements construïts i estrats que s'identifiquen (tant els que es conserven en alçat com els que es descobreixen en el subsòl), realitzant una numeració correlativa d'aquests, sota el nom d' "Unitat Estratigràfica" (u.e.) que individualitza els uns dels altres. Cada u.e. es registra en una fitxa on s'indica: la ubicació en el jaciment, les seves característiques físiques, la situació en les plantes i seccions i la posició física respecte a la resta d'unitats estratigràfiques amb les quals es relaciona. Aquest mètode també inclou la realització de material gràfic, compost per plantes i seccions i el material fotogràfic imprescindible per a la constància visual dels treballs realitzats.

Així, s'ha configurat la documentació planimètrica general topogràfica (les cotes han estat establertes en metres sobre el nivell del mar) i fotogràfica de les restes localitzades. Per tal d'agilitar el dibuix de camp, totes les fonamentacions del s.XIX-XX, construïdes a partir de la tècnica de l'encofrat, han estat dibuixats els límits i traçats per després utilitzar trama en la seva composició interior. Aquesta informació ha estat posteriorment traspasada i enregistrada amb el programa Autocad.

6. DESENVOLUPAMENT I RESULTATS DELS TREBALLS EFECTUATS AL SUBSÒL

6.1. Fase 1

El dia 21 de juliol es va iniciar el control dels treballs arqueològics al solar de la Carretera de Ribes 51-65. En un inici aquest va consistir en el rebaix mecànicament d'una àrea de 570 m² que presentava un desnivell d'oest a est entre les cotes 37,50 i 33,80 m snm. Aquest rebaix havia d'anivellar el terreny fins la

cota 32,50 m snm que seria la fondària on es farien els diferents pous i encepats.

La primera capa estratigràfica documentada durant el rebaix estava composta de runes i deixalles (Ue 1010) amb una potència que anava de 3,5 m a 1,5 m seguint la pendent del terreny d'est a oest. Aquesta capa cobria un primer paviment de formigó (Ue 1011) i la seva preparació (Ue 1012), que

es localitzava a la cota 36'50 m. Aquest paviment es va construir per damunt d'una segona capa de runes compactades (Ue 1013) d'una potència de 1,5 m, entre les cotes 36 i 34.50 m snm aproximadament. Aquesta segona capa de runes cobria un segon paviment de formigó (Ue 1014) i la seva preparació. Per sota d'aquest, a 34 m snm es localitzava l'estrat natural (Ue 1016) definit per les argiles vermelles amb fragments de esquist i carbonats.

Durant el rebaix, en el sector sud-oest es van localitzar diverses parets de maons i morter de ciment que corresponien a l'edificació fabril que es trobava en el solar fins l'any 2000, que havien estat cobertes amb la construcció del paviment de formigó Ue 1011. Aquestes parets definien dos espais: un rectangular amb unes dimensions de 10 x 1,80 m, definit pels murs Ue 1006, 1003, 1002 i 1007 compartimentat per la paret Ue 1001, amb un gruix de parets de 0,40 m, i es va poder documentar un alçat amb fonamentació, des de la cota 36,50 m fins 32,50 m snm.

Un segon espai definit per l'angle de dos parets de maons i ciment de 0,40 m de gruix (Ue 1004 i 1005) de 5,80 x 5,80 m, i conservaven un alçat i fonamentació des de la cota 36,00 a 32,40 m snm.

Aquest espai sembla que haurien funcionat conjuntament amb el segon paviment de formigó (Ue 1014) localitzat a la cota 35 m snm. Es va procedir al seu desmuntatge una vegada documentat i registrat.

També es va procedir al control del rebaix del camí d'accés provisional per tal de dur a terme el rebaix general. La estratigrafia documentada és la mateixa que l'anterior i no va donar cap tipus de resultat arqueològic, ja que no es va superar la capa de runes i terra aportada.

Un cop finalitzat aquest primer rebaix es va procedir a l'excavació d'un total de 17 pous (Veure annex) que s'iniciaven a la cota final del rebaix (a 32,50 m snm), per la qual cosa ja no afectaven possibles estrats arqueològics, donat que l'estrat natural surt a una cota superior de 35,40 m snm. Tan sols en alguns punts encara es podia localitzar restes de runes, com seria el cas del pou 600 o del forat de la grua que es van excavar a la zona central, on es va practicar 4 pilotatges i un fossat de 2,50 x 2,50 x 1,90.

Els pous presentaven dues dimensions: uns eren de 3,40 x 1,60 m, mentre que altres eren més petits de 1,60 x 1,60 m aproximadament, amb una fondària de 1,60 m

Intervenció arqueològica al solar de la Carretera de Ribes 51-65, Districte de Sant Andreu, Barcelona.
Codi 038/20.

des de la cota 32,40 m snm. No van proporcionar cap resta arqueològica com era d'esperar.

Finalment es va practicar una cala a la zona exterior del rebaix, al sector oest, al costat de l'actual pàrquing, per la instal·lació d'una fosa sèptica (Veure annex). Aquesta presentava unes dimensions de 2,80 x 1,80 x 1,10 m, entre la cota 33,90 i 32,82 m snm. La estratigrafia documentada estava definida per una primera capa de formigó del terra actual (Ue 2001), així com la seva preparació (Ue 2002), d'uns 0,30 m de potència, que cobrien una capa de runes (Ue 2003) de 0,70 m de potència, per localitzar a la base de la cala una solera de formigó (Ue 2004).

Intervenció arqueològica al solar de la Carretera de Ribes 51-65, Districte de Sant Andreu, Barcelona.
Codi 038/20.

6.2. Fase 2

La segona fase es va dur a terme entre el 8 de febrer i el 3 de març del 2021. Va consistir en el control arqueològic de la zona que separa l'àrea rebaixada fins el moment la zona de pàrquing existent en aquell moment (on es va realitzar la cala 2000). Aquest espai d'uns 5 m d'ample i 100 m de llarg estaria afectat per l'obra actual, ja que esta prevista una excavació de 1,50 m de fondària en la totalitat de l'àrea (àrea indicada en el plànol amb vermell sòlid) amb pendent cap a la Via Favència. En aquesta zona es

va tornar a documentar l'estratigrafia definida a la cala 2000. Així, des de la cota 33,68 m snm es localitzava la Ue 2001 definida per una capa de formigó del terra actual (Ue

2001), i la seva preparació (Ue 2002), d'uns 0,50 m de potència, que cobrien una capa de runes (Ue 2003) de 0,70 m de potència, per localitzar a la base de la cala una solera de formigó (Ue 2004) a la cota 32,45 m snm. Aquesta solera s'adossava a una riosta de formigó (Ue 2006) en el sector est, de 0,50 m

d'amplia i 30 m de llarg i cobria una capa d'argiles, sorres i material constructiu (Ue 2005). Al sector oest, per sota d'aquesta darrera Ue, es localitzava un altra solera de formigó (Ue 2007) a la cota 32,18 m, adossada a la riosta Ue 2006. Aquestes soleres i riosta respondrien a dependències de la antiga fàbrica enderrocada.

Intervenció arqueològica al solar de la Carretera de Ribes 51-65, Districte de Sant Andreu, Barcelona.
Codi 038/20.

En cap moment es va documentar restes arqueològiques. A la cota 32,18 m snm es va donar per finalitzat el rebaix.

7. CONCLUSIONS

La intervenció arqueològica de la carretera de Ribes no ha proporcionat cap resta arqueològica. Durant la primera fase podem afirmar que la zona afectada pel rebaix estaria exhaurida a nivell arqueològic, donat que es va arribar per sota del substrat geològic. Aquest apareix en algunes zones a la cota 34,40 m snm, i es va rebaixar fins la cota 32,40 m snm, i en el cas dels pous, encara es va aprofundir fins la cota aproximada de 30,80 m snm.

Pel que a la zona controlada durant la fase 2, els resultats arqueològics també van ser negatius. El rebaix de 1,50 m des de la cota 33,78 m snm, no va proporcionar cap resta, i tan sols es va posar al descobert la solera i una riosta de formigó de la fàbrica enderrocada.

BIBLIOGRAFIA

AA.VV. (1958) Geografía de Catalunya: Geografía física. Tomo Ed. AEDOS. Barcelona

AA.VV.(1984) Gran Geografía Comarcal de Catalunya: El Barcelonès i el Baix Llobregat. Tomo 8. Ed. Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona

GRANADOS GARCÍA, J.O. (1994): "Relació d'edificis d'interès històric i de jaciments arqueològics. Sant Andreu (zona de nova ordenació)", Annex 5: modificació del P.G.M. al sector de Sant Andreu-Sagrera. Reordenació urbanística del corredor ferroviari del Clot-Sagrera-Sant Andreu, Barcelona, inèdit.

GUÀRDIA, Manuel (ed.). (2011) La Revolució de l'aigua a Barcelona: de la ciutat preindustrial a la metròpoli moderna, 1867-1967. Barcelona: Institut de Cultura, Muhba,

MARTÍN PASCUAL, Manel (1999): El Rec Comtal, 1822-1879. La lluita per l'aigua a del segle XIX, Barcelona, Fundació Salvador Vives i Casajuana, Editorial Rafael Dalmau.

MASOLIVER, M.; SERRA, J. (1995): "La història antiga de Sant Andreu a través de les restes materials", Finestrelles 7, Centre d'Estudis Ignasi Iglésias, Barcelona, pp.75-119

PALET, J.M. (1994): Estudi territorial del Pla de Barcelona. Estructuració i evolució del territori entre l'època iberoromana i l'altmedieval segles II-I aC – X-XI dC. Centre d'arqueologia de la ciutat. Estudis i Memòries d'Arqueologia de Barcelona.

VILA, P. (1977) "La circulació de les aigües del Pla de Barcelona en el passat". En Cuadernos de Arqueologia e Historia de la Ciudad. Seminario de Investigación A. Duran Sempere. I Col·loqui del Pla de Barcelona. Exc. Ajuntament de Barcelona. Museu d'Història de la Ciutat. Fac. de Geografia e Història, U.B., pp. 13-20

Carta Arqueològica de Barcelona

<http://cartaarqueologica.bcn.cat/3014>

<http://cartaarqueologica.bcn.cat/4137>

Intervenció arqueològica al solar de la Carretera de Ribes 51-65, Districte de Sant Andreu, Barcelona.
Codi 038/20.

9.REPERTORI ESTRATIGRÀFIC

Nom Jaciment/Codi: CARRETERA DE RIBES, 51-35. CODI 038/20		U.E.: 1000
Tipus d'U.E.: Estructura negativa/retall	Definició: Altres	
Cota Superior: 37,50 (en metres)	Cota Inferior: 32,50 (en metres)	
Relacions Físiques: Talla a: 1010-1011-1012-1013-1014-1015-1016		
Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI)	Datació: 2020	
Interpretació: Rebaix practicat al solar per tal de construir l'edifici		

Nom Jaciment/Codi: CARRETERA DE RIBES, 51-35. CODI 038/20		U.E.: 1001
Tipus d'U.E.: Estructura positiva	Definició: Envà	
Composició Geològica:		
Composició Orgànica:		
Composició Artificial:		
Color: Taronja	Cota Superior: 36,50 (en metres)	Cota Inferior: 32,50 (en metres)
Amplada: 0,40 (en metres)	Longitud: 3,20 (en metres)	
Relacions Físiques: És cobert per: 1012 Farceix a: 1008 Se li lliura: 1013 És solidària amb: 1002-1006-1007		
Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI)	Datació: s.XX	
Interpretació: Paret de maons que compartimentava un espai de l'antiga fàbrica enderrocada		

Nom Jaciment/Codi: CARRETERA DE RIBES, 51-35. CODI 038/20		U.E.: 1002
Tipus d'U.E.: Estructura positiva	Definició: Mur	
Composició Geològica:		
Composició Orgànica:		
Composició Artificial:		
Color: Taronja	Cota Superior: 36,50 (en metres)	Cota Inferior: 32,60 (en metres)
Amplada: 0,40 (en metres)	Longitud: 3,80 (en metres)	
Relacions Físiques: És cobert per: 1012 Farceix a: 1019 Se li lliura: 1013 És solidària amb: 1001-1003		
Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI)	Datació: s.XX	
Interpretació: Paret de maons que defineix un espai de l'antiga fàbrica enderrocada		

Nom Jaciment/Codi: CARRETERA DE RIBES, 51-35. CODI 038/20		U.E.: 1003	
Tipus d'U.E.: Estructura positiva		Definició: Mur	
Composició Geològica:			
Composició Orgànica:			
Composició Artificial:			
Color: Taronja	Cota Superior: 36,50 (en metres)	Cota Inferior: 32,50 (en metres)	
Amplada: 0,40 (en metres)	Longitud: 3,20 (en metres)		
Relacions Físiques:			
És cobert per: 1012			
Farceix a: 1009			
Se li lliura: 1013			
És solidària amb: 1002			
Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI)		Datació: s.XX	
Interpretació: Paret de maons que defineix un espai de l'antiga fàbrica enderrocada			

Nom Jaciment/Codi: CARRETERA DE RIBES, 51-35. CODI 038/20		U.E.: 1004	
Tipus d'U.E.: Estructura positiva		Definició: Mur	
Composició Geològica:			
Composició Orgànica:			
Composició Artificial:			
Color: Taronja	Cota Superior: 36,00 (en metres)	Cota Inferior: 32,50 (en metres)	
Amplada: 0,50 (en metres)	Longitud: 5,80 (en metres)		
Relacions Físiques:			
És cobert per: 1012			
Farceix a: 1020			
Se li lliura: 1013			
És solidària amb: 1005			
Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI)		Datació: s. XX	
Interpretació: Paret de maons que defineix un espai de l'antiga fàbrica enderrocada			

Nom Jaciment/Codi: CARRETERA DE RIBES, 51-35. CODI 038/20		U.E.: 1005	
Tipus d'U.E.: Estructura positiva		Definició: Mur	
Composició Geològica:			
Composició Orgànica:			
Composició Artificial:			
Color: Taronja	Cota Superior: 36,00 (en metres)	Cota Inferior: 32,40 (en metres)	
Amplada: 0,50 (en metres)	Longitud: 5,80 (en metres)		
Relacions Físiques:			
És cobert per: 1012			
Farceix a: 1017			
Se li lliura: 1013			
És solidària amb: 1004			
Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI)		Datació: s. XX	
Interpretació: Paret de maons que defineix un espai de l'antiga fàbrica enderrocada			

Nom Jaciment/Codi: CARRETERA DE RIBES, 51-35. CODI 038/20		U.E.: 1006	
Tipus d'U.E.: Estructura positiva		Definició: Mur	
Composició Geològica:			
Composició Orgànica:			
Composició Artificial:			
Color: Taronja	Cota Superior: 0,00 (en metres)	Cota Inferior: 0,00 (en metres)	
Amplada: 0,40 (en metres)	Longitud: 6,20 (en metres)		
Relacions Físiques:			
És cobert per: 1012			
Farceix a: 1018			
Se li lliura: 1013			
És solidària amb: 1001			
Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI)		Datació: s. XX	
Interpretació: Paret de maons que defineix un espai de l'antiga fàbrica enderrocada			

Nom Jaciment/Codi: CARRETERA DE RIBES, 51-35. CODI 038/20		U.E.: 1007
Tipus d'U.E.: Estructura positiva	Definició: Mur	
Composició Geològica:		
Composició Orgànica:		
Composició Artificial:		
Color: Taronja	Cota Superior: 36,50 (en metres)	Cota Inferior: 32,60 (en metres)
Amplada: 0,50 (en metres)	Longitud: 5,00 (en metres)	
Relacions Físiques: És cobert per: 1012 Farceix a: 1021 Se li lliura: 1013 És solidària amb: 1001		
Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI)		Datació: s.XX
Interpretació: Paret de maons que defineix un espai de l'antiga fàbrica enderrocada		

Nom Jaciment/Codi: CARRETERA DE RIBES, 51-35. CODI 038/20		U.E.: 1008
Tipus d'U.E.: Estructura negativa/retall	Definició: Rasa de fonamentació	
Cota Superior: 34,50 (en metres)	Cota Inferior: 32,50 (en metres)	
Relacions Físiques: Talla a: 1016 És farcit per: 1001		
Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI)		Datació: s. XX
Interpretació: Rasa de fonamentació del mur Ue 1001		

Nom Jaciment/Codi: CARRETERA DE RIBES, 51-35. CODI 038/20		U.E.: 1009
Tipus d'U.E.: Estructura negativa/retall	Definició: Rasa de fonamentació	
Cota Superior: 34,50 (en metres)	Cota Inferior: 32,50 (en metres)	
Relacions Físiques: Talla a: 1016 És farcit per: 1003		
Fase Cronològica:		Datació:
Interpretació: Rasa de fonamentació del mur Ue 1003		

Nom Jaciment/Codi: CARRETERA DE RIBES, 51-35. CODI 038/20			U.E.: 1010
Tipus d'U.E.: Estrat/nivell	Definició: Enderroc		
Textura: Gravosa	Consistència: Compacta		
Composició Geològica:			
Composició Orgànica:			
Composició Artificial:			
Color: Gris	Cota Superior: 37,50 (en metres)	Cota Inferior: 36,50 (en metres)	
Relacions Físiques: Cobreix a: 1011 És tallat per: 1000			
Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI)		Datació: s.XX	
Interpretació: Capa de runes i deixalles de l'enderroc de l'antiga fàbrica instal·lada en el solar			

Nom Jaciment/Codi: CARRETERA DE RIBES, 51-35. CODI 038/20			U.E.: 1011
Tipus d'U.E.: Estructura positiva	Definició: Paviment		
Composició Geològica:			
Composició Orgànica:			
Composició Artificial:			
Color: Negre	Cota Superior: 36,50 (en metres)	Cota Inferior: 36,48 (en metres)	
Amplada: 17,00 (en metres)	Longitud: 33,00 (en metres)		
Relacions Físiques: Cobreix a: 1012 És cobert per: 1010 És tallat per: 1000			
Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI)		Datació: s.XX	
Interpretació: Paviment de formigó			

Nom Jaciment/Codi: CARRETERA DE RIBES, 51-35. CODI 038/20		U.E.: 1012	
Tipus d'U.E.: Estructura positiva		Definició: Preparació de paviment	
Composició Geològica:			
Composició Orgànica:			
Composició Artificial:			
Color: Gris clar	Cota Superior: 36,48 (en metres)	Cota Inferior: 36,00 (en metres)	
Amplada: 17,00 (en metres)	Longitud: 33,00 (en metres)		
Relacions Físiques:			
Cobreix a: 1013-1001-1002-1003-1004-1005-1006-1007			
És cobert per: 1011			
És tallat per: 1000			
Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI)		Datació: s.XX	
Interpretació: Capa de morter per la instal·lació del paviment de formigó			

Nom Jaciment/Codi: CARRETERA DE RIBES, 51-35. CODI 038/20		U.E.: 1013	
Tipus d'U.E.: Estrat/nivell		Definició: Enderroc	
Textura: Gravosa		Consistència: Compacta	
Composició Geològica:			
Composició Orgànica:			
Composició Artificial:			
Color: Gris clar	Cota Superior: 36,00 (en metres)	Cota Inferior: 34,50 (en metres)	
Relacions Físiques:			
Cobreix a: 1014			
És cobert per: 1012			
És tallat per: 1000			
És lliura a: 1001-1002-1003-1004-1005-1006-1007			
Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI)		Datació: s.XX	
Interpretació: Segona capa de runes. Anivellament			

Nom Jaciment/Codi: CARRETERA DE RIBES, 51-35. CODI 038/20		U.E.: 1014	
Tipus d'U.E.: Estructura positiva		Definició: Paviment	
Composició Geològica:			
Composició Orgànica:			
Composició Artificial:			
Color: Negre	Cota Superior: 34,50 (en metres)	Cota Inferior: 34,48 (en metres)	
Amplada: 17,00 (en metres)	Longitud: 33,00 (en metres)		
Relacions Físiques:			
Cobreix a: 1015			
És cobert per: 1013			
És tallat per: 1000			
Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI)		Datació: s. XX	
Interpretació: Paviment de formigó			

Nom Jaciment/Codi: CARRETERA DE RIBES, 51-35. CODI 038/20		U.E.: 1015	
Tipus d'U.E.: Estructura positiva		Definició: Preparació de paviment	
Composició Geològica:			
Composició Orgànica:			
Composició Artificial:			
Color: Gris clar	Cota Superior: 34,48 (en metres)	Cota Inferior: 34,00 (en metres)	
Amplada: 17,00 (en metres)	Longitud: 33,00 (en metres)		
Relacions Físiques:			
Cobreix a: 1016			
És cobert per: 1014			
És tallat per: 1000			
Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI)		Datació: s. XX	
Interpretació: Preparació del segon paviment de formigó			

Nom Jaciment/Codi: CARRETERA DE RIBES, 51-35. CODI 038/20			U.E.: 1016
Tipus d'U.E.: Estrat/nivell	Definició: Geològic		
Textura: Argil-lsorrenca	Consistència: Compacta		
Composició Geològica:			
Composició Orgànica:			
Composició Artificial:			
Color: Taronja	Cota Superior: 32,32 (en metres)	Cota Inferior: 0,00 (en metres)	
Relacions Físiques: És cobert per: 1015 És tallat per: 1000-1008-1009-1017-1018-1019-1020-1021			
Fase Cronològica: Indeterminada		Datació: Geològic	
Interpretació: Subsòl d'argiles vermelles amb fragments de esquist i carbonats.			

Nom Jaciment/Codi: CARRETERA DE RIBES, 51-35. CODI 038/20			U.E.: 1017
Tipus d'U.E.: Estructura negativa/retall	Definició: Rasa de fonamentació		
Cota Superior: 34,50 (en metres)	Cota Inferior: 32,60 (en metres)		
Relacions Físiques: Talla a: 1016 És farcit per: 1005			
Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI)		Datació: s. XX	
Interpretació: Rasa de fonamentació del mur Ue 1005			

Nom Jaciment/Codi: CARRETERA DE RIBES, 51-35. CODI 038/20			U.E.: 1018
Tipus d'U.E.: Estructura negativa/retall	Definició: Rasa de fonamentació		
Cota Superior: 34,50 (en metres)	Cota Inferior: 32,60 (en metres)		
Relacions Físiques: Talla a: 1016 És farcit per: 1006			
Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI)		Datació: s. XX	
Interpretació: Rasa de fonamentació del mur Ue 1006			

Nom Jaciment/Codi: CARRETERA DE RIBES, 51-35. CODI 038/20		U.E.: 1019
Tipus d'U.E.: Estructura negativa/retall	Definició: Rasa de fonamentació	
Cota Superior: 34,50 (en metres)	Cota Inferior: 32,60 (en metres)	
Relacions Físiques: Talla a: 1016 És farcit per: 1002		
Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI)	Datació: s.XX	
Interpretació: Rasa de fonamentació del mur Ue 1002		

Nom Jaciment/Codi: CARRETERA DE RIBES, 51-35. CODI 038/20		U.E.: 1020
Tipus d'U.E.: Estructura negativa/retall	Definició: Rasa de fonamentació	
Cota Superior: 34,50 (en metres)	Cota Inferior: 32,60 (en metres)	
Relacions Físiques: Talla a: 1016 És farcit per: 1004		
Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI)	Datació: s. XX	
Interpretació: Rasa de fonamentació del mur Ue 1004		

Nom Jaciment/Codi: CARRETERA DE RIBES, 51-35. CODI 038/20		U.E.: 1021
Tipus d'U.E.: Estructura negativa/retall	Definició: Rasa de fonamentació	
Cota Superior: 34,50 (en metres)	Cota Inferior: 32,60 (en metres)	
Relacions Físiques: Talla a: 1016 És farcit per: 1007		
Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI)	Datació: s. XX	
Interpretació: Rasa de fonamentació del mur Ue 1007		

Nom Jaciment/Codi: CARRETERA DE RIBES, 51-35. CODI 038/20		U.E.: 2000
Tipus d'U.E.: Estructura negativa/retall	Definició: Fossa	
Cota Superior: 33,90 (en metres)	Cota Inferior: 32,88 (en metres)	
Relacions Físiques: Talla a: 2001-2002-2003-2004		
Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI)	Datació: 2020	
Interpretació: Cala practicada per ser utilitzada com a fossa sèptica per l'obra		

Nom Jaciment/Codi: CARRETERA DE RIBES, 51-35. CODI 038/20		U.E.: 2001	
Tipus d'U.E.: Estructura positiva		Definició: Paviment	
Composició Geològica:			
Composició Orgànica:			
Composició Artificial:			
Color: Gris fosc	Cota Superior: 33,90 (en metres)	Cota Inferior: 33,82 (en metres)	
Amplada: 1,80 (en metres)	Longitud: 2,80 (en metres)		
Relacions Físiques: Cobreix a: 2002 És tallat per: 2000			
Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI)		Datació: s. XX	
Interpretació: Paviment de formigó			

Nom Jaciment/Codi: CARRETERA DE RIBES, 51-35. CODI 038/20		U.E.: 2002	
Tipus d'U.E.: Estructura positiva		Definició: Preparació de paviment	
Composició Geològica:			
Composició Orgànica:			
Composició Artificial:			
Color: Gris clar	Cota Superior: 33,82 (en metres)	Cota Inferior: 33,60 (en metres)	
Amplada: 1,80 (en metres)	Longitud: 2,80 (en metres)		
Relacions Físiques: Cobreix a: 2003 És cobert per: 2001 És tallat per: 2000			
Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI)		Datació: s.XX	
Interpretació: Capa de morter per anivellar e instal·lar el paviment de formigó			

Nom Jaciment/Codi: CARRETERA DE RIBES, 51-35. CODI 038/20			U.E.: 2003
Tipus d'U.E.: Estrat/nivell	Definició: Enderroc		
Textura: Argil-lorrenca	Consistència: Solta		
Composició Geològica:			
Composició Orgànica:			
Composició Artificial:			
Color: Gris clar	Cota Superior: 33,60 (en metres)	Cota Inferior: 32,82 (en metres)	
Relacions Físiques: Cobreix a: 2004 És cobert per: 2002 És tallat per: 2000			
Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI)		Datació: s.XX	
Interpretació: Capa de runes de compactades derivades de l'enderroc de l'antiga fàbrica			

Nom Jaciment/Codi: CARRETERA DE RIBES, 51-35. CODI 038/20			U.E.: 2004
Tipus d'U.E.: Estructura positiva	Definició: Basament		
Composició Geològica:			
Composició Orgànica:			
Composició Artificial:			
Color: Gris clar	Cota Superior: 32,82 (en metres)	Cota Inferior: 32,74 (en metres)	
Amplada: 1,80 (en metres)	Longitud: 2,80 (en metres)		
Relacions Físiques: Cobreix a: 2005 És cobert per: 2003 És tallat per: 2000 És lliura a: 2006			
Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI)		Datació: s.XX	
Interpretació: Solera de formigó relacionada amb l'antiga fàbrica			

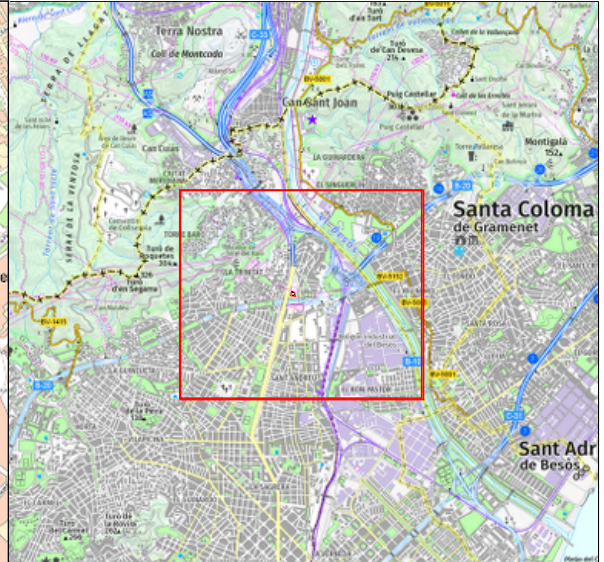
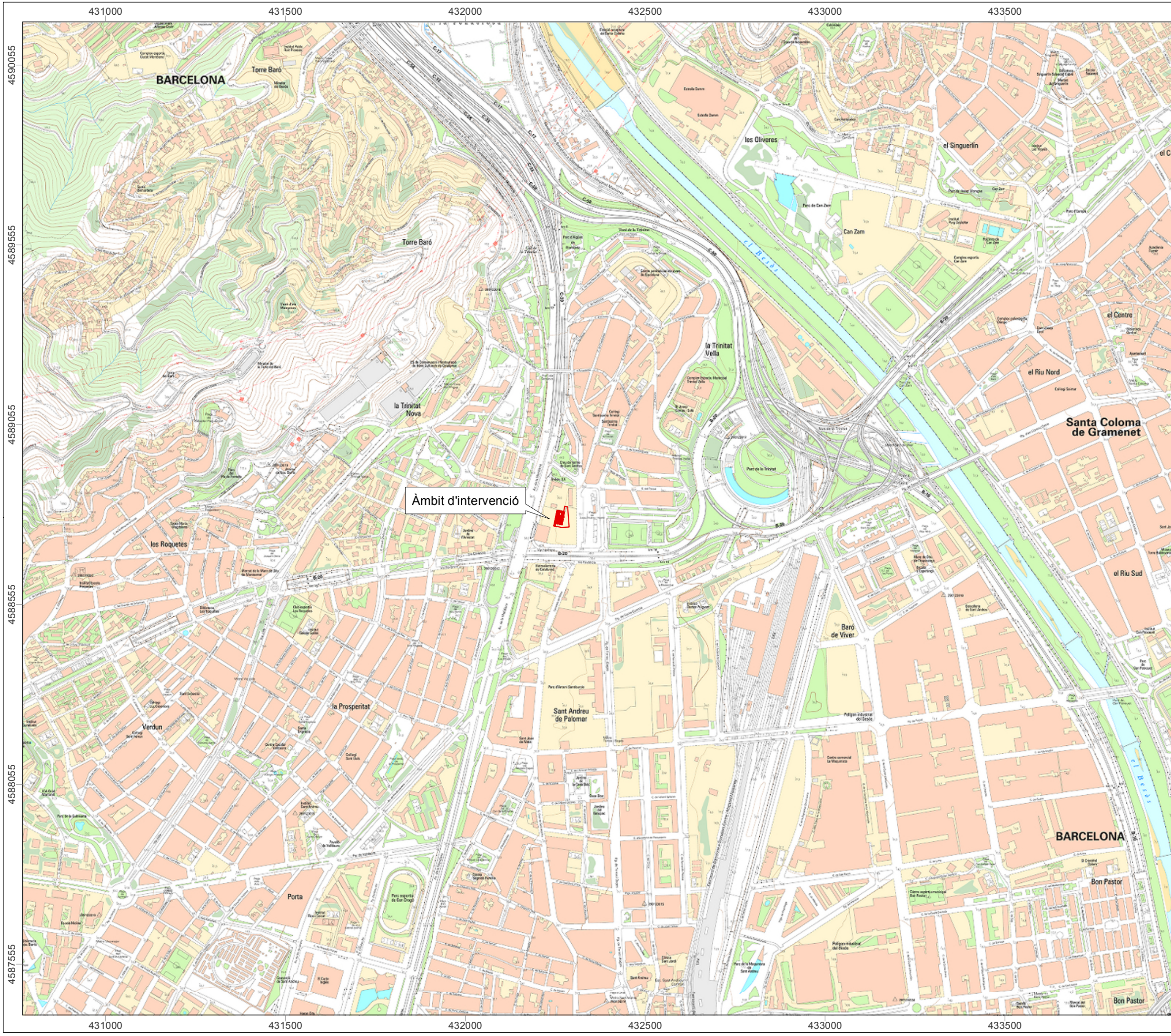
Nom Jaciment/Codi: CARRETERA DE RIBES, 51-35. CODI 038/20			U.E.: 2005
Tipus d'U.E.: Estrat/nivell	Definició: Anivellament		
Textura: Sorrenca	Consistència: Compacta		
Composició Geològica:			
Composició Orgànica:			
Composició Artificial:			
Color: Taronja	Cota Superior: 32,74 (en metres)	Cota Inferior: 32,18 (en metres)	
Relacions Físiques: Cobreix a: 2006-2007 És cobert per: 2004			
Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI)		Datació: s. XX	
Interpretació: Capa de sorres, argiles i material construcctiu que anivella el terreny per tal de construir la solera Ue 2004			

Nom Jaciment/Codi: CARRETERA DE RIBES, 51-35. CODI 038/20			U.E.: 2006
Tipus d'U.E.: Estructura positiva	Definició: Fonamentació		
Composició Geològica:			
Composició Orgànica:			
Composició Artificial:			
Color: Gris clar	Cota Superior: 32,43 (en metres)	Cota Inferior: 32,18 (en metres)	
Amplada: 0,50 (en metres)	Longitud: 30,00 (en metres)		
Relacions Físiques: És cobert per: 2005 Se li lliura: 2004-2007			
Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI)		Datació: s. XX	
Interpretació: Rosta de fonamentació de l'antiga fàbrica			

Nom Jaciment/Codi: CARRETERA DE RIBES, 51-35. CODI 038/20		U.E.: 2007	
Tipus d'U.E.: Estructura positiva		Definició: Paviment	
Composició Geològica:			
Composició Orgànica:			
Composició Artificial:			
Color: Gris fosc	Cota Superior: 32,18 (en metres)	Cota Inferior: 32,10 (en metres)	
Amplada: 0,40 (en metres)	Longitud: 0,30 (en metres)		
Relacions Físiques:			
És cobert per: 2005			
És lliura a: 2006			
Fase Cronològica: Època contemporània (XIX-XXI)		Datació: s.XX	
Interpretació: Solera de formigó relacionada amb l'antiga fàbrica			

Intervenció arqueològica al solar de la Carretera de Ribes 51-65, Districte de Sant Andreu, Barcelona.
Codi 038/20.

10. DOCUMENTACIÓ PLANIMÈTRICA

NOM DEL PROJECTE

INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA A LA CARRETERA DE RIBES, 51-65.

CODI: 038/20

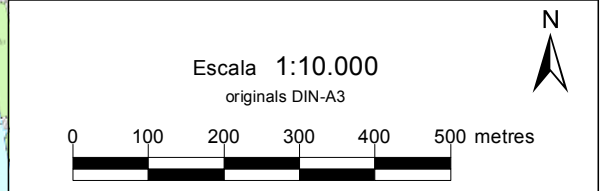
MUNICIPI

BARCELONA

DISTRICTE

SANT ANDREU

LLEGGENDA

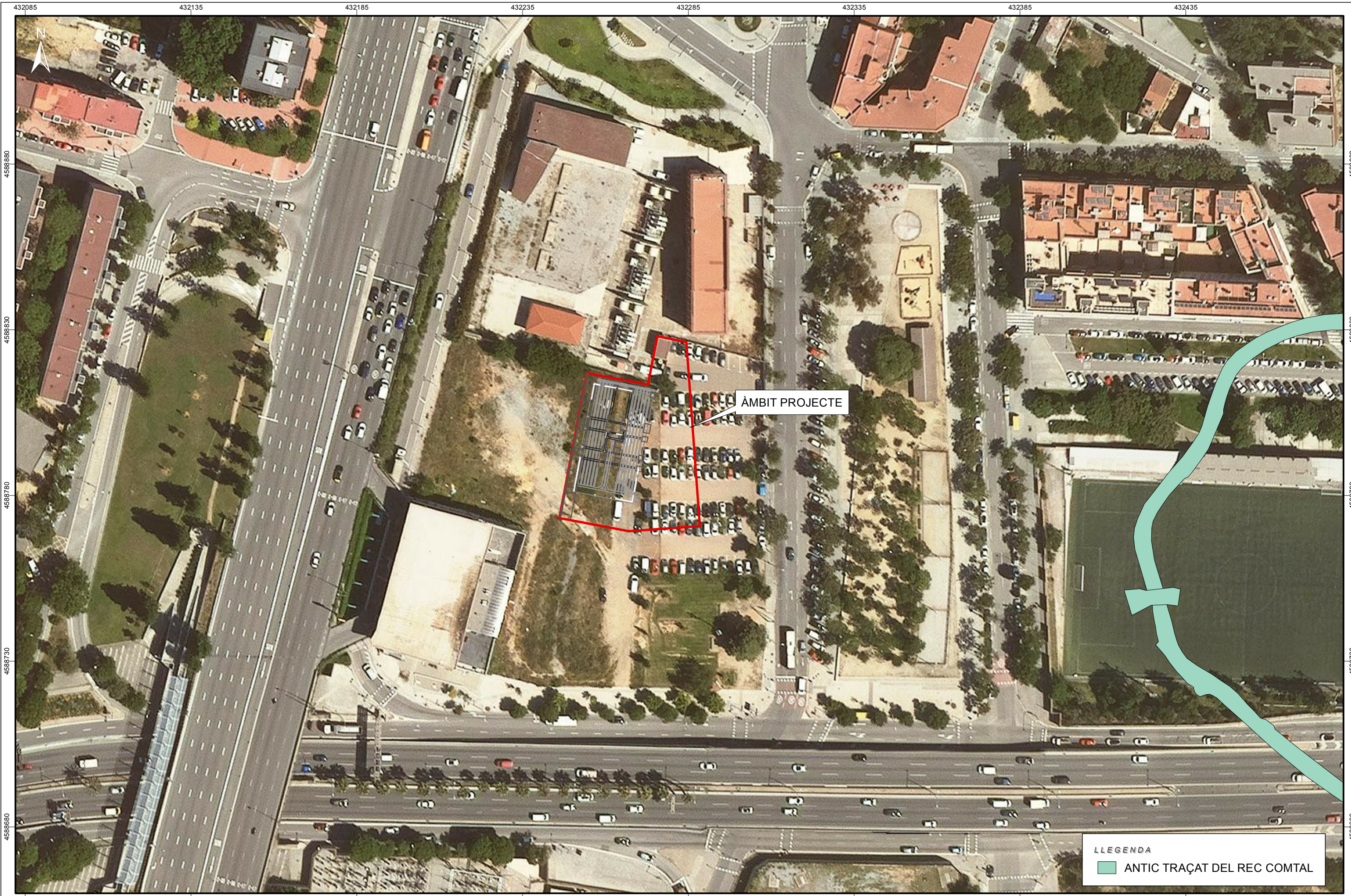
BASE CARTOGRÀFICA: ICC www.icc.cat
 PROJECCIÓ UTM FUS 31N / ETRS 89

PLÀNOL NÚM.: 1

431000 431500 432000 432500 433000 433500

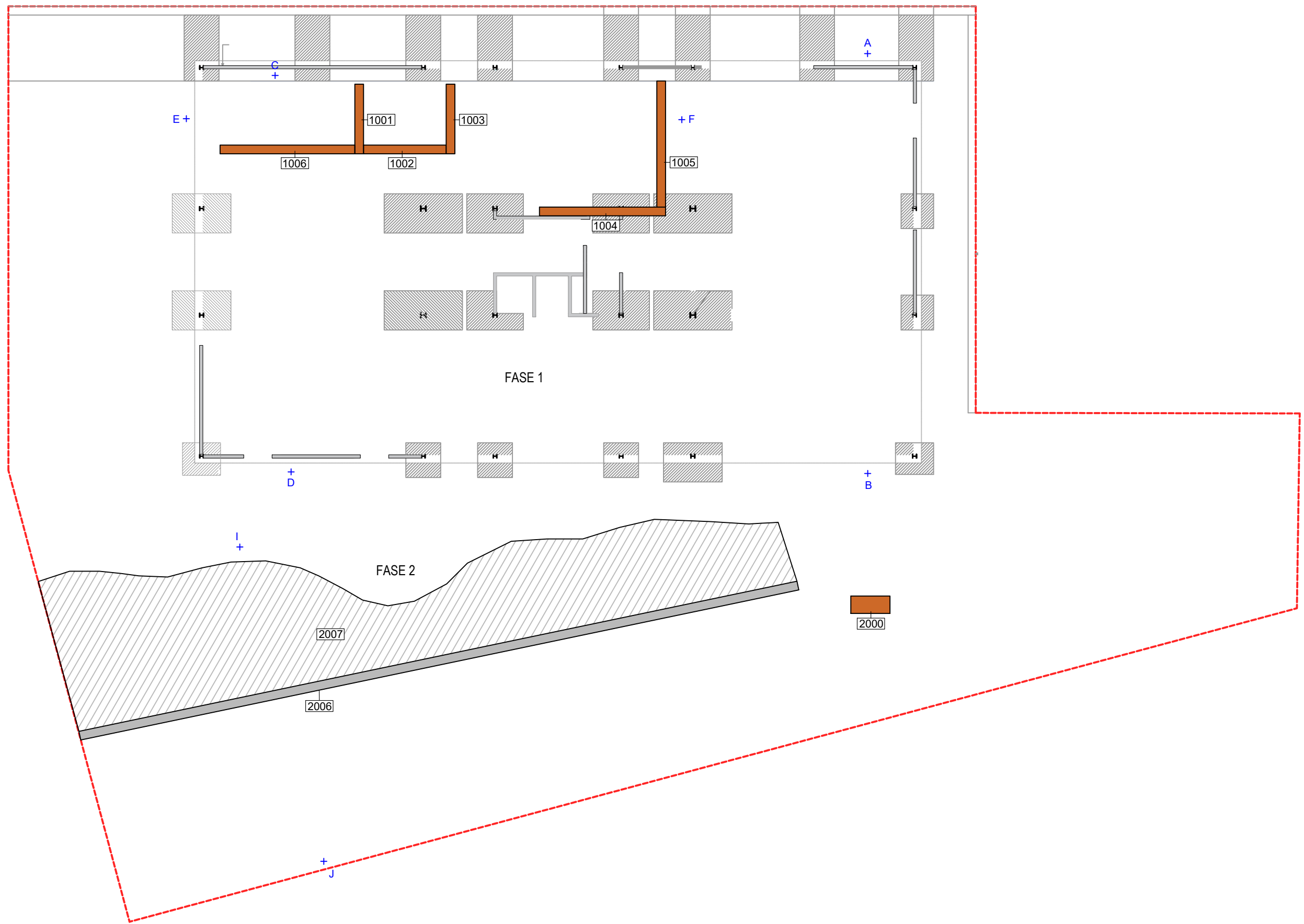
4590055
4589055
4588055
4587055

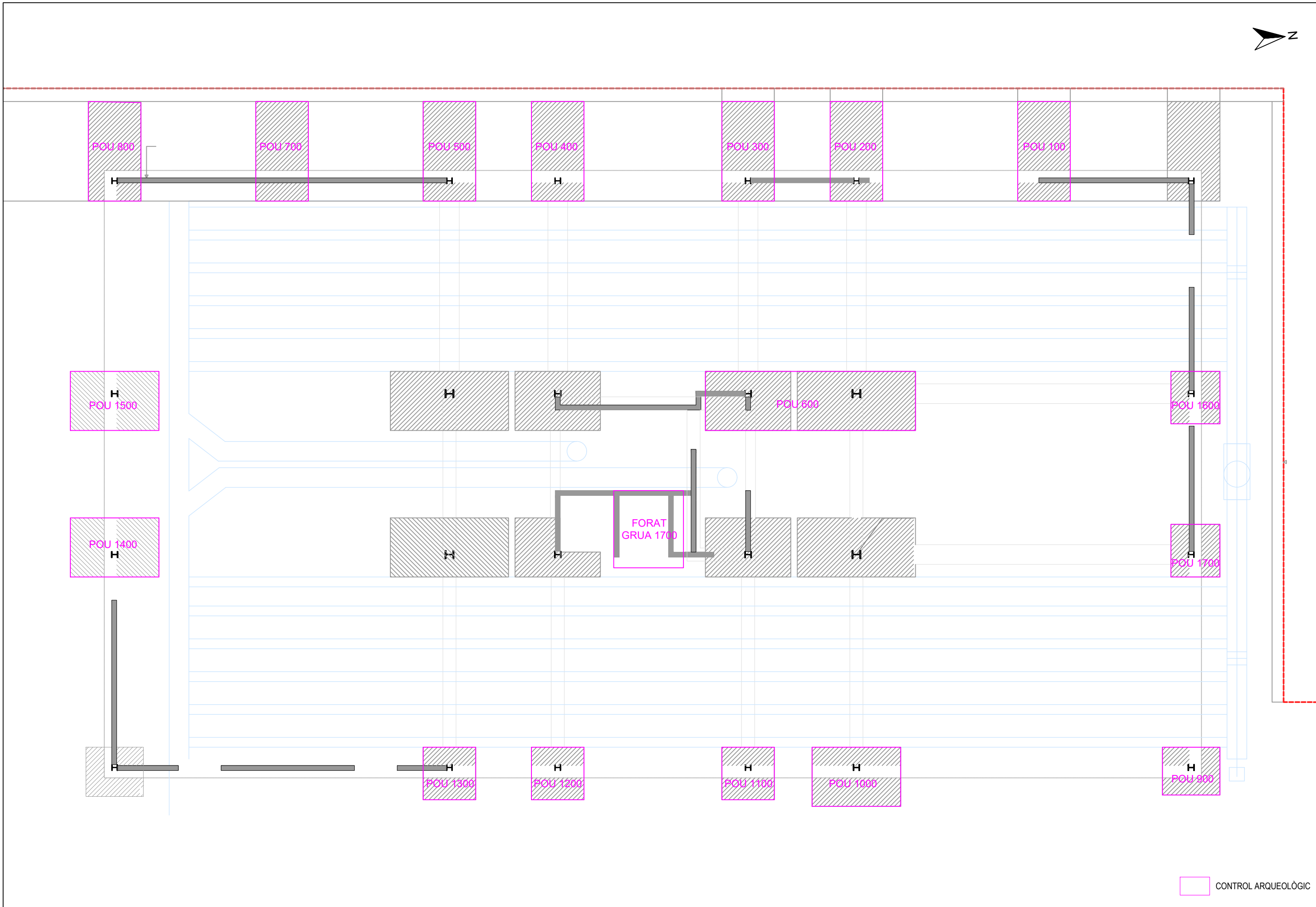
431000 431500 432000 432500 433000 433500

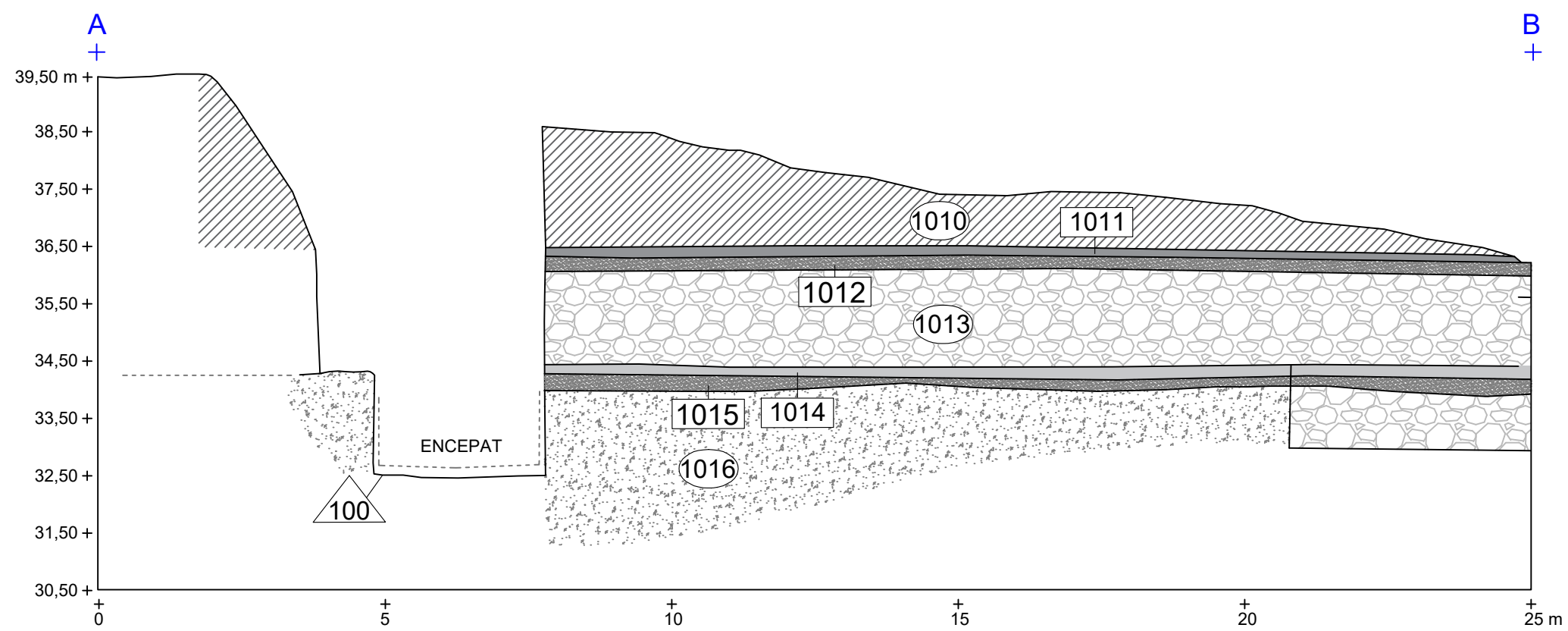
ÀMBIT PROJECTE

LLEGGENDA
■ ANTIC TRAÇAT DEL REC COMTAL

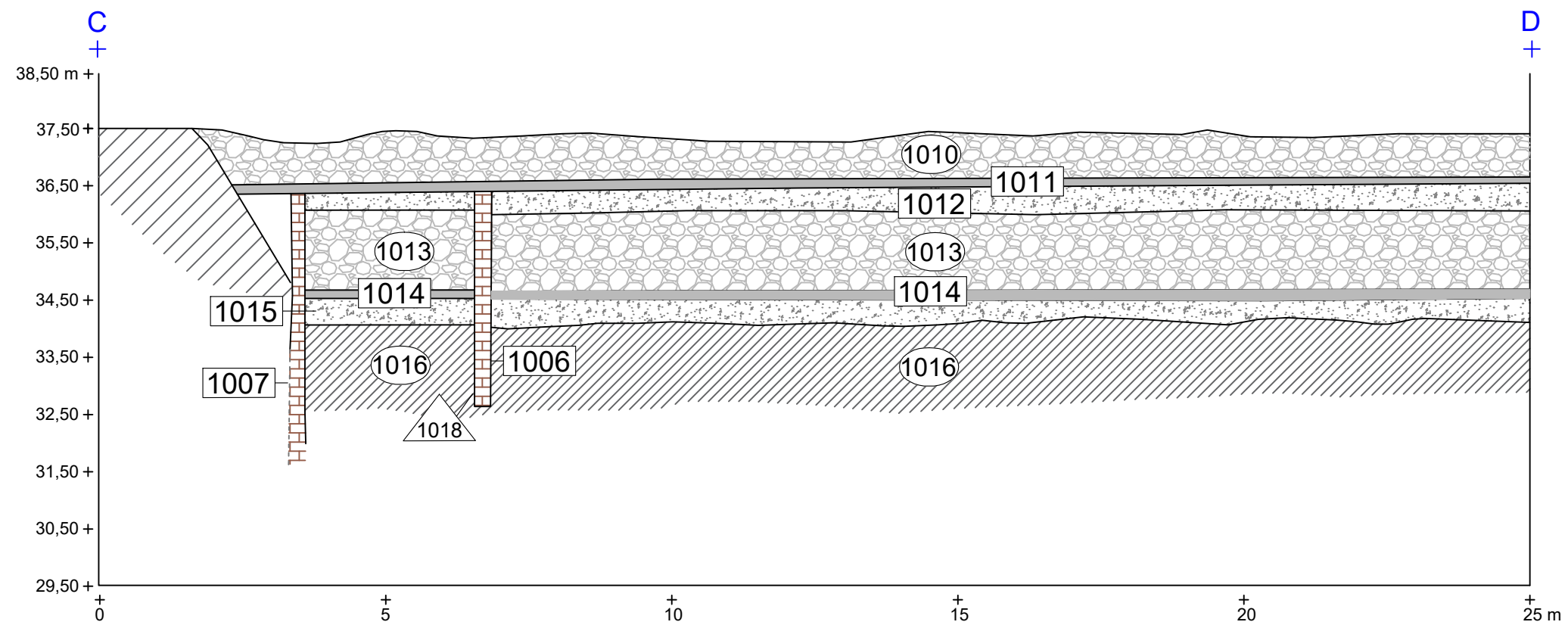

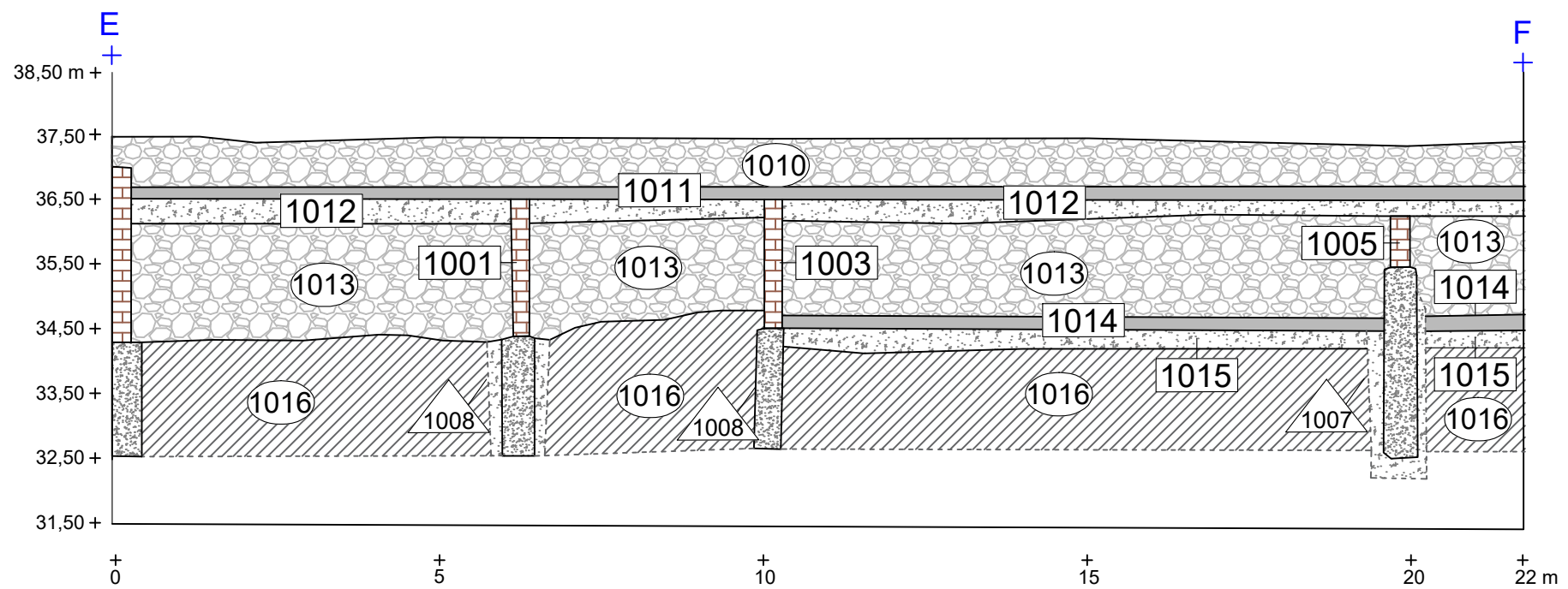
CONTROL ARQUEOLÒGIC

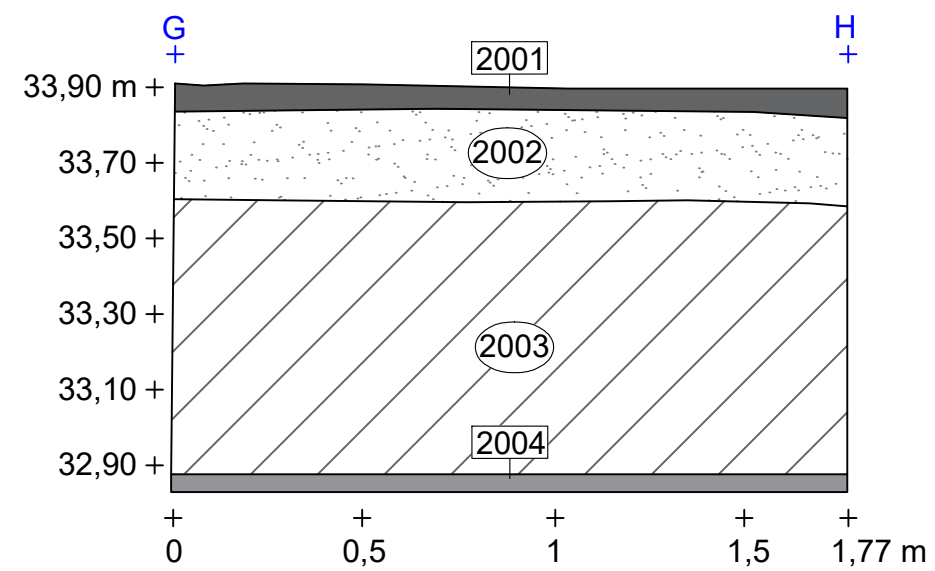
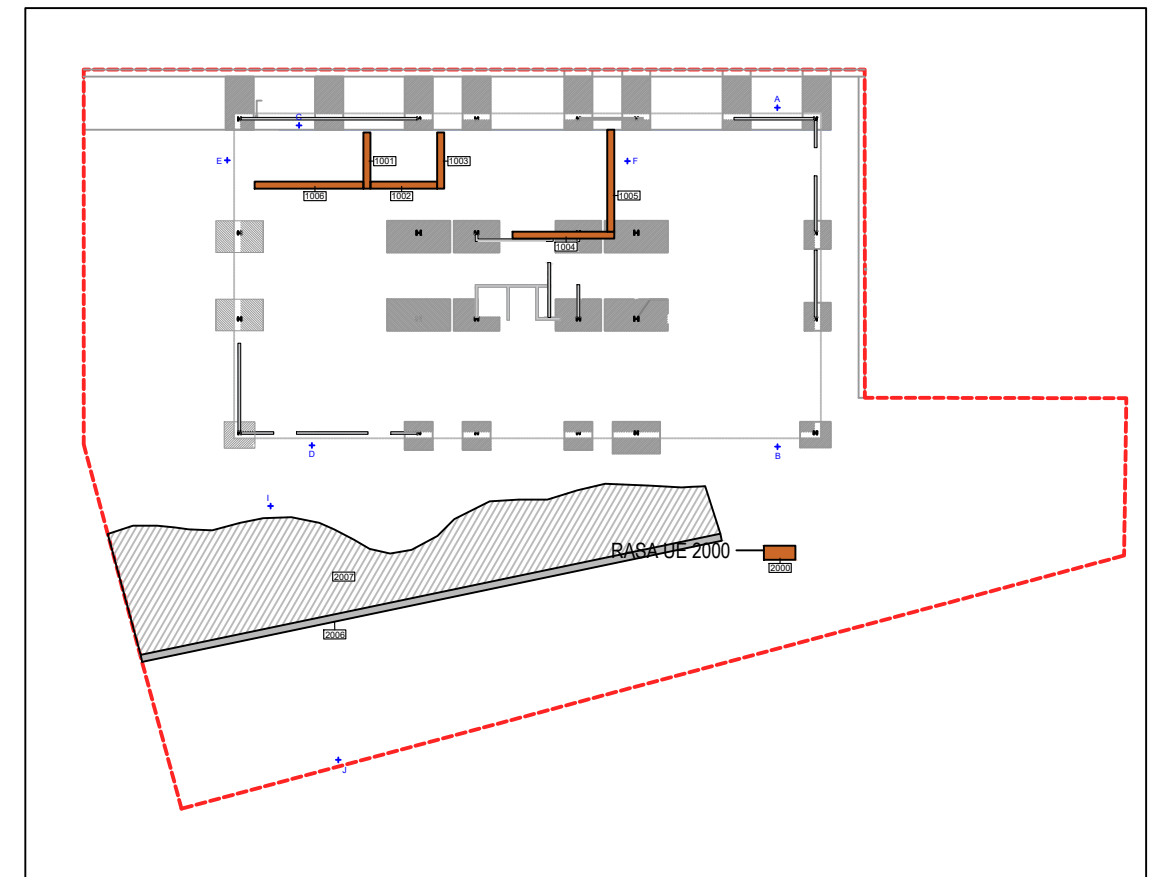
- SUBSÒL
- PAVIMENT FORMIGÓ
- PREPARACIÓ FORMIGÓ
- RUNES COMPACTADES
- SEGÓN PAVIMENT FORMIGÓ
- ARGILES SUBSTRAT NATURAL

- SUBSÒL
- PAVIMENT FORMIGÓ
- PREPARACIÓ FORMIGÓ
- RUNES COMPACTADES
- MUR
- ARGILES SUBSTRAT NATURAL

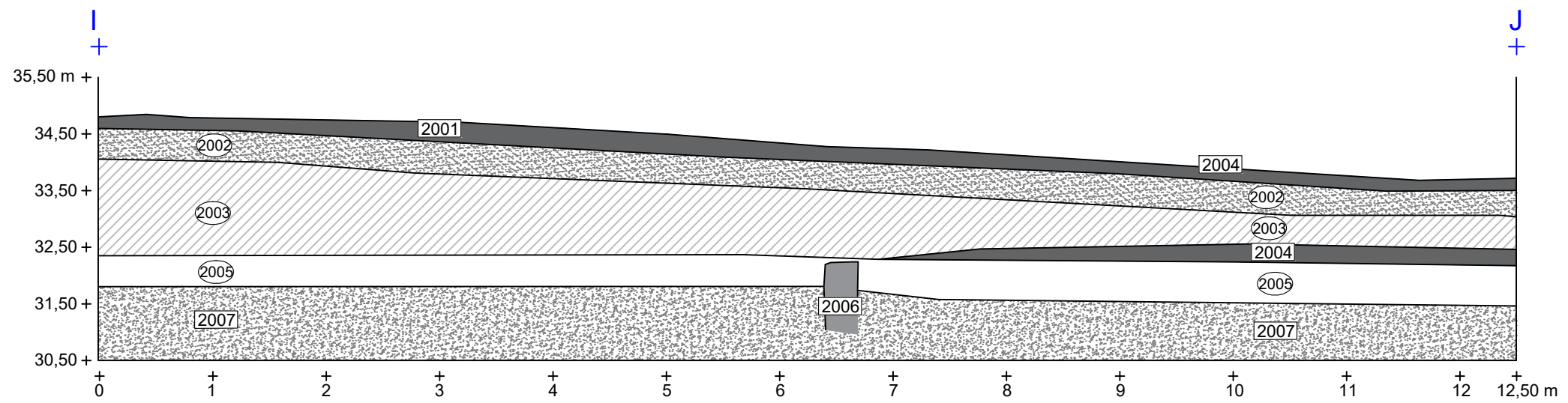

- RUNES COMPACTADES
- SUBSÒL
- MUR
- FONAMENT FORMIGÓ
- ARGILES SUBSTRAT NATURAL

- PAVIMENT CIMENT
- PREPARACIÓ FORMIGÓ
- SOLERA FORMIGÓ

FONAMENT FORMIGÓ
 ARGILES SUBSTRAT NATURAL